

Kolizija prekršaja protiv javnog reda i mira, tučnjava, svađa i vika s drskim i nepristojnim načinom vrijeđanja građana kojima se narušava njihov mir

Autor se u prvome dijelu rada kritički osvrće na čl. 6. i 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira u kojima je normiranost zakonskih opisa nejasna što konačno dovodi do različite klasifikacije događaja. Novčana kazna kao prekršajnoppravna sankcija nije adekvatna i pitanje je njezine svrhovitosti za počinitelje prekršaja iz čl. 6. i 13. U drugome dijelu rada autor na odabranim slučajevima iz sudske prakse kritički ocjenjuje utvrđivanje odgovornosti počinitelja. Osim normativne analize provedeno je i istraživanje na uzorku koji je obuhvatio 40 predmeta i 60 počinitelja iz čl. 6. i 121 predmet i 159 počinitelja iz čl. 13. na kojem su izvršene kriminološke i kriminogene analize. Analize su provedene i za uhićenje kao mjeru osiguranja nazočnosti okrivljenika u prekršajnom postupku, te za predložene i izrečene prekršajnoppravne sankcije s ciljem utvrđivanja svih razlika između čl. 6. i 13.

Ključne riječi: drsko ponašanje, tučnjava, tjelesni napad, svađa, vika, javni red i mir, kazna, javno mjesto, prekršaji

UVOD

Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira (u nastavku: ZpPJM)¹ donesen je još 1977., a izmijenjen je 1990. (izbrisani su čl. 3., čl. 24., čl. 25., čl. 31.) i 1994. (uvedene su kazne u DEM), pa je s obzirom na tu činjenicu u mnogome zastario i ne prati suvremene trendove. Upravo radi toga, cilj ovog rada

¹ Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira ("Narodne novine" broj: 41/77, 52/87, 55/89, 5/90, 30/90, 47/90 i 29/94), u nastavku ZpPJM.

je ukazati na potrebu za promjenom ZpPJRM gdje su pojedine odredbe nejasne, a novčane kazne nemaju svoju svrhu. Kako bi se ove tvrdnje potvrdile, izvršena je analiza dva najčešća prekršaja i to čl. 6. i 13. ZpPJRM.

Pojmovno određenje prekršaja protiv *javnog reda i mira*² obuhvaća široki spektar neprihvatljivog ponašanja kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, stvara nemir, neraspoloženje, uznemirenost ili ometa kretanje građana na ulicama i drugim javnim mjestima ili ometa ostvarivanje njihovih prava i dužnosti, vrijeđa moral, ometa vršenje zakonitih mjera državnih organa i službenih osoba, ugrožava opća sigurnost ljudi i imovine, vrijeđaju državni organi ili se na drugi način narušava javni red i mir građana (čl. 1. ZpPJRM). Prekršaji po biću djela imaju sličnosti s kaznenim djelima, ali je pravna narav prekršaja kao kažnjivih radnji različita od kaznenih djela, te postoje velike razlike između njih.³ Prva se odnosi na različitu jurisdikciju tijela koja vode te postupke, a druga na preciznost regulacije i načina postupanja pred tim tijelima.⁴ Obilježje prekršaja protiv javnog reda i mira za većinu prekršaja je javno mjesto, ali prema ZpPJRM nije propisano što se smatra javnim mjestom.⁵ Ponekad nastaje problem što se smatra javnim mjestom, tako da je u novom prijedlogu ZpPJRM pojmovno određena definicija javnog mjesta: kao svaki prostor koji je u bilo koje vrijeme bezuvjetno dostupan svakome, ali i prostor koji je uz ograničenje vremena ili pod drugim uvjetom dostupan svakome, kao i prostor koji je pod određenim uvjetima dostupan određenim osobama.⁶ Prekršaj je počinjen na javnom mjestu i u situacijama kada su njegova obilježja ostvarena na prostoru koji nema značaj javnog mjesta ako je to mjesto dostupno pogledu ili čujnosti s javnog mjesta ili je njegova posljedica nastupila na javnom mjestu.⁷

1. TUČA, SVAĐA I VIKA (čl. 13. ZpPJRM)

Kroz zadnjih deset godina evidentirano je prosječno godišnje 16874 prekršaja iz čl. 13. **ZpPJRM**, ali sa stalnom tendencijom pada tako je 2004. evidentirano 22127 prekršaja, a 2013. njih 12045. Zakonski opis iz čl. 13. obuhvaća nekoliko različitih protupravnih ponašanja i glasi:

„Tko se na javnom mjestu tuče, svađa, viče ili na drugi način remeti javni red i mir, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u protuvrijednosti

² *Javni red i mir* je stanje u kojem je osigurano neometano ostvarivanje sloboda, prava i dužnosti koje su građanima utvrđeni Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

³ Krapac, D. *Kazneno procesno pravo Knjiga prva: Institucije*. Narodne novine dd, 2012., str. 50.

⁴ Ibid.

⁵ Ivanda, S. *Javni red i mir u statutima srednjovjekovnih hrvatskih gradova*, Pravni vjesnik, (2006), str. 79.

⁶ Prekršaj iz čl 13. odvijao se na ulici, dakle bio je dostupan i slučajnim prolaznicima i stanarima okolnih zgrada, čime je ispunjen element javnosti. Prekršajni sud u Zagrebu, broj: XXIII-J-271/10. od 28. travnja 2010.

⁷ Prijedlog Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira – Vlada RH www.vlada.hr/hr/content/download/228616/.../file/55.%20-%203.pdf - 2.4.2014.

domaće valute od 50 do 200 DEM ili kaznom zatvora do 30 dana“.

Biće prekršaja započinje od najtežeg oblika tuče, a tek onda lakših oblika svađe i vike. Za pojmovno određenje *tučnjave*, potrebne su najmanje dvije osobe,⁸ a ako ne postoji taj element, (osoba je sama) može se raditi npr. o ponašanju na osobito drzak i nepristojan način.⁹ Potonje objašnjenje navedeno je u pravnoj doktrini, ali u praksi su brojni slučajevi gdje tužitelj upućuje optužni prijedlog za čl. 13. u slučaju kada počinitelj udara oštećenog (žrtvu), a ne radi se o „težim“ oblicima. U policijskoj i sudskoj praksi dolazi i do prijepora kada je netko ozlijeđen između sudionika jer opet ne postoji jasna razlika između čl. 13. i čl. 6. U slijedećem slučaju potvrditi će se iznijeta tvrdnja kada je tužitelj prijavio okrivljene za čl. 13. što su „remetili javni red i mir na način da je prvookrivljena prvo verbalno napala liječnicu vrijeđajući je riječima, da bi je nakon toga gurnula prema zidu i počela ju udarati rukama, nakon čega je u ordinaciju utrčao drugookrivljeni i udario liječnicu kada je ona uzela telefon da pozove policiju.“¹⁰ Potonji primjer nikako nije prekršaj iz čl. 13., jer se radi o najtežim oblicima drskog ponašanja i zbog toga je klasifikacija prekršaja trebala biti iz čl. 6. Drugo protupravno ponašanje odnosi se na *svađu* na javnom mjestu. Svađa je žučno raspravljanje između dvije ili više osoba o određenim činjenicama ili događajima koja u danim uvjetima prelazi običajne granice pristojnosti među ljudima, stoga iako se na javnom mjestu dvije osobe uobičajenim tonom međusobno vrijeđaju, time ne čine prekršaj iz čl. 13. koji se odnosi na svađu.¹¹ Granice pristojnosti ponašanja nisu unaprijed određene pravilima, već ih određuje određena sredina.¹² Treće protupravno ponašanje odnosi se na *viku* gdje se galamom počinitelja remeti mir i spokoj ostalih prisutnih građana,¹³ a četvrto protupravno ponašanje

⁸ Tučnjava je zasigurno najsporniji pojam kod čl. 13. jer za tučnjavu trebaju dvije osobe. Pogreška je što u opisu čl. 13. nema i tjelesnog napada, a koji je bio određen još u Poljičkom statutu gdje je precizno određena razlika i kazne kod tjelesnog napada, a koji je glasio: “Ako se tko s kim posvadi, te se počupaju i potuku, a ne ostane rana ili modrica, onda onaj koji je započeo tučnjavu plaća za kaznu 25 libara. Ako tko izazove drugoga na tučnjavu, onda onaj koji je prvi izazvao mora platiti za kaznu 25 libara. Ostalo u vezi s tučnjavom ili ranom spominje se kod ruke. Ako ostane modrica, kazna iznosi 5 libara. Kad ostane rana od oružja ili na drugi način, a ranu pokriva odjeća, za svaku takvu ranu plaća se 25 libara. Ako je rana na licu ili na ruci, a odjeća je ne pokriva, za takvu se plaća 50 libara. Ako je po sredini, te odjeća jedan dio pokriva, a drugi dio ne pokriva, to treba razgledati. Tko osakati drugome ruku, te ovome bude povrijeđena jedna ruka, ili noga, ili pak oko, svaka pojedina povreda iznosi pola vražde, to jest 120 libara.” Poljički statut, Književni krug, Split, 1988., str. 433. navedeno prema: Ivanda, S. Javni red i mir u statutima srednjovjekovnih hrvatskih gradova, Pravni vjesnik, (2006)., str. 82.

⁹ Veić, P. Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira, Zagreb, 1996., str. 29.

¹⁰ Prekršajni sud u Zagrebu, broj: XIX-J-173/10

¹¹ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, JŽ-1165/02, od 28. III. 2002.

¹² Ibid. Veić, P., str. 29.

¹³ Okrivljena je kriva je što je na prostoru tržnice u Sesvetama, narušavala javni red i mir na način da je prilikom kupovine, verbalno napala prodavačicu riječima: „nisi mi vratila 30 kuna prošli

odnosi se na remećenje javnog reda i mira *na drugi način* pod koje se podvode svi ostali oblici prekršaja.¹⁴ U opisu prekršaja prilikom svađe i vike, skoro da je neizostavno upućivanje pogrđnih riječi, ali same pogrđne riječi ne predstavljaju obilježja iz čl. 13., jer ako nije bilo vike ili svađe ne radi se o prekršaju iz čl. 13.¹⁵ Niti međusobno vrijeđanje (ukoliko jačina uvredljivih ili nepristojnih riječi ne prelaze u viku)¹⁶ okrivljenika ne čini bitno obilježje djela prekršaja iz članka 13. nego eventualno može biti radnja kaznenog djela uvrede (Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske).¹⁷

Važno pitanje kod prekršaja iz čl. 13. je odgovornost¹⁸ i kažnjavanje počinitelja prekršaja. U slijedeća dva predmeta utvrđivala se je odgovornost počinitelja. U prvom slučaju sud je odlučivao o žalbi okrivljenika koji je smatrao

petak, pras..., mrc..., razbit ću ti glavu štakom..., čime je okrivljena vikom i galamom remetila mir i spokoj ostalih prisutnih građana iz čl. 13. ZPPJRM“. Prekršajni sud u Sesvetama, br: III-JRM-34-09.

¹⁴ Okrivljeni je kriv je što je u Sesvetama ispred obiteljske kuće.... zatečen kako iz osobnog automobila reg. oznaka... putem audio radio uređaja glasno reproducira glazbu, čime je narušio javni red i mir iz čl. 13. ZPPJRM“. Prekršajni sud u Sesvetama, br: III-JRM-77-09.

¹⁵ Prekršaj iz članka 13. čini tko se na javnom mjestu tuče, svađa, viče ili na drugi način remeti javni red i mir, a okrivljenici se izrekom pobijane presude stavlja na teret da je „...narušavala javni red i mir na način da je oštećenom govorila da je: „lopov, da je pokrao cijelo selo.“ Dakle, iz ovako koncipirane izreke pobijane presude ne proizlazi da je okrivljenica vikala i na taj način remetila javni red i mir. Navedeni propust je i posljedica optužnog prijedloga, u kojem nije naveden činjenični opis radnje prekršaja iz koje proistječe zakonsko obilježje prekršaja iz članka 13. Naime, ukoliko je okrivljenica oštećeniku uputila navedene riječi na javnom mjestu, ako pritom nije bilo vike i svađe, nije ostvarila zakonsko obilježje ovog prekršaja. Imajući u vidu naprijed navedeno, valjalo je prvostupanjsku presudu ukinuti i predmet vratiti prvostupanjskom sudu. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, broj odluke: JŽ-854/2010.

¹⁶ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, J-34/00, od 4.5. 2001.

¹⁷ Prema stanju spisa, zapisniku o ispitivanju svjedoka P. K., razvidno je da je svjedok izjavio da su se okrivljenici međusobno vrijeđali, a vrijeđanje ne čini bitno obilježje djela prekršaja iz članka 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, nego eventualno može biti radnja kaznenog djela uvrede, tako da je po ocjeni ovog Suda prvostupanjski sud na temelju iskaza saslušanog svjedoka pogrešno zaključio da se žalitelj svađao, a osim toga u izreci nije niti naveo na koji način bi se to žalitelj verbalno sukobio sa Z. R.. U ponovnom postupku prvostupanjski sud će uvažavajući razloge ovog drugostupanjskog rješenja i navode žalbe okrivljenika na okolnosti događaja ispitati kao svjedoka B. K., nakon čega će ponovnom ocjenom svih izvedenih dokaza, donijeti novu, na zakonu osnovanu i valjano obrazloženu odluku. Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, broj odluke: JŽ-1165/2002

¹⁸ „Prekršajni zakon u čl. 22. zadržao je naziv „pojedinačni počinitelj prekršaja i sudionici“, posrednog počinitelja u st. 1. više ne naziva pojedinačnim počiniteljem, dok supočinitelje ispravno smatra počiniteljima (st. 3.) i odvaja ih od poticatelja i pomagača kao sudionika (st. 2.). Ostaje pitanje jesu li istančana razlikovanja između pojedinih oblika sudioništva koja proizlaze iz takvog uređenja prikladna za prekršajno pravo ili bi bilo bolje u odnosu na prekršaje prihvatiti koncepciju jedinstvenog počiniteljstva, kako to čini njemački Zakon o prekršajima koji u 14 izjednačuje sve osobe koje na bilo koji način sudjeluju u počinjenju prekršaja.“ Novoselec, P., Bojanić, I. Opći dio kaznenog prava, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2013, str. 320.

da je bio u nužnoj obrani, ali je sud na temelju okolnosnih iskaza saslušanih svjedoka, očevica događaja, nesporno utvrdio da je u ugostiteljskom lokalu između prvookrivljenika i žalitelja došlo do međusobne svađe, prijetnje i naguravanja, potom do tučnjave, pa je djelo okrivljenika, pravilno označeno kao prekršaj iz čl. 13. Protiv rješenja o prekršaju žalitelj je izjavio žalbu, ističući da nije bilo osnova za njegovo proglašenje krivim, budući da je nastupio u nužnoj obrani, koja isključuje postojanje protupravnosti. Iz iskaza svjedoka sud zaključuje da se nije radilo o isključivom neizazvanom napadu prvookrivljenika na žalitelja, protiv kojeg napada bi žalitelj imao pravo na nužnu obranu, kako to žalitelj smatra u žalbi, nego se je radilo o obostranom vrijeđanju i svađi nakon čega je uslijedilo međusobno naguravanje i tučnjava suokrivljenika.¹⁹ U drugom predmetu tužitelj je prijavio trojicu počinitelja za prekršaj iz čl. 13., te je sud prvookrivljenog proglasio krivim i kaznio novčanom kaznom u iznosu od 768,29 kn, a trećeokrivljenog s novčanom kaznom u iznosu od 192,05 kn, dok je drugookrivljenog oslobodio od optužbe. Iz razloga što u provedenom postupku nije nedvojbeno utvrđeno počinjenje prekršaja na način kako mu se to optužnim aktom stavlja na teret. Drugookrivljeni je porekao djelo prekršaja navodeći kako se u sporni sukob umiješao radi razdvajanja aktera toga sukoba, te da nikoga nije udarao. Ovakvu obranu sud nije imao razloga ne prihvatiti, s obzirom da nije nedvojbeno utvrđeno suprotno od toga.²⁰ U potonjem slučaju sud je išao prema načelu *in dubio pro reo* i ispravno je odlučio, te takvi primjeri ukazuju da se ne može olako odlučivati o odgovornosti između počinitelja prekršaja, već je potrebno održati glavnu raspravu kako bi se iznijeli svi dokazi. Ponekad se instituti koji se nalaze u Prekršajnom zakonu ili „malom ZKP-u“ pogrešno primijenjuju, tako je u obrazloženju presude navedeno: „okrivljeni je narušavao javni red i mir na način što je fizički napao oštećenog kojom prilikom je istom zadao udarac desnom otvorenom rukom u predjelu glave, uslijed čega je oštećeni pao sa stolice na pod terase nakon čega je okrivljeni istom zadao još dva udarca desnom otvorenom šakom u predjelu glave“. U odluci je navedeno da je „osnovno prekršajno djelo okrivljenik skrivio nehajno, jer je poduzeo takvu radnju iz koje nesporno proizlazi da je bio svjestan da se takvim ponašanjem čini prekršajno djelo, iako je lakomisleno smatrao da se to neće dogoditi ili da će to moći spriječiti te je unatoč tome poduzeo radnju koja je suprotna čl. 13. ZpPJR. ²¹ Ovakvo tumačenje je neispravno jer se radi o izravnoj namjeri gdje je počinitelj svjestan svojeg djela i hoće njegovo izvršenje, a što je vidljivo iz načina počinjenja djela kada je okrivljeni sa više udaraca tjelesno napao oštećenog, a pitanje je i ispravnosti kvalifikacije događaja s obzirom da se radi o drskom ponašanju, a time onda i prekršaju iz čl. 6., a ne kao što je bila kvalifikacija iz čl. 13. koju je predložio tužitelj i prihvatio sud.

¹⁹ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, broj: J 948/98, od 10. veljače 2000.

²⁰ Prekršajni sud u Pakracu, broj: Pp6J-1323/10-40 od 23. prosinca 2011.

²¹ Prekršajni sud u Vinkovcima, broj: J-2396/11

2. DRSKO PONAŠANJE (čl. 6. ZpPJRM)

Prekršaj iz čl. 6. općenito je drugi najbrojniji prekršaj iz ZpPJRM. Kroz zadnjih deset godina prosječno je godišnje evidentirano 3916 prekršaja, ali ne sa stalnom tendencijom pada kao kod čl. 13. Tako je 2004. evidentirano 3841 prekršaja, a 2013. njih 2760 dok je najbrojnija opet bila 2007. s 4759. prekršaja. Zakonski opis iz odredbe čl. 6. obuhvaća nekoliko različitih protupravnih ponašanja i glasi:

„Tko se na javnom mjestu ponaša na naročito drzak i nepristojan način vrijeđajući građane ili narušavajući njihov mir, kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom u protivvrijednosti domaće valute od 50 do 350 DEM ili kaznom zatvora do 30 dana“ (čl. 6. ZpPJRM).²²

Počinitelj drskim ili bezobzirnim ponašanjem izaziva negodovanje građana, odnosno ugrožava spokojstvo građana. Naročito drsko i nepristojno ponašanje je ponašanje koje svojim intenzitetom nadilazi radnje prekršaja opisanih u čl. 13. i čl. 17. ZpPJRM - Vrijeđanje i omalovažavanje službenih osoba.²³ Drskost i nepristojnost odnosno odstupanje od normalnog može se očitovati na više načina kao što su grubo vrijeđanje ili uporaba fizičke snage. Prisutnost drugih, primjerice djece, može utjecati na kvalifikaciju je li riječ o drskom i nepristojnom ponašanju.²⁴

Drsko ponašanje upućuje na krajnje negativan stav počinitelja prema ustaljenim društvenim vrijednostima, na njegovu razuzdanost i upornost da se nastavi tako ponašati usprkos tome što kod drugih nailazi na negodovanje i protest.²⁵ Biće prekršaja iz istoga članka sadrži elemente nasilja, od pozivanja na tučnjavu ili tjelesni napad, preko težih oblika koji se čine udaranjem ili tjelesnim

²² Zakonski opis čl. 6. je vrlo loše nomotehnički određen, bez ikakve preciznosti što je zakonodavac htio postići tom odredbom, primjer preciznosti možemo pronaći u brojnim statutima dalmatinskih gradova, a još je u Statutu grada Splita iz 1312. god. bila izvrsno normirano navdena odredba, koja je pandan današnjem čl. 6., te glasi: “Ako se nekoga uhvati uvredljivo za odjeću ili bilo koji dio tijela, neka se svaki put kazni sa 40 solida. Ako mu pocijepa odjeću, neka se zbog hvatanja i kidanja kazni s 5 libara. Ako ga povuče gurajući ga, neka se kazni s 10 libara. Ako tko nekoga uvredljivo gurne, neka se svaki put kazni s 40 solida. Ako pak napadnuti, odnosno povučeni zbog toga padne, neka se počinitelj zbog napada i obaranja kazni s 5 libara. Ali ako nakon pada onaj tko ga je napao ili povukao stane na njega, neka se kazna podvostruči. Ako pak zbog takve povrede kojem muškarcu ili ženi padne nakit s glave, treba (počinitelja) osim navedenom kaznom kazniti i s 10 libara, ako je to učinio plemić plemiću. Ako je pak to učinio neplemić neplemiću (treba ga kazniti) s 40 solida, a ako neplemić plemiću, s 20 libara. Ako netko na nekoga zlonamjerno baci blato ili neku drugu prljavštinu ali ga ne pogodi, neka se kazni sa 100 malih solida vodeći uvijek računa o tome radi li se o licu ili drugim dijelovima tijela. A ako bi ga pogodio u lice, neka se kazna podvostruči. Cvitanić, A. "Statut grada Splita." Književni krug, Split (1998.), str. 621-623.

²³ Milivojević, L., Gluščić, S., Brnetić, D. Prekršajno pravo, *Ministarstvo unutarnjih poslova*, Zagreb, 2012., str. 236.

²⁴ Ibid., 236.

²⁵ Ibid.

napadom.²⁶ Opisani prekršaj je kvalificirani oblik prekršaja iz čl. 13. ZpPJRM, što je vidljivo po maksimalno zapriječenoj novčanoj kazni. Radnja koja ima obilježja iz čl. 6. ZpPJRM može imati i obilježja kaznenih djela Tjelesna ozljeda (čl. 117. KZ/2013), Teška tjelesna ozljeda (čl. 118. KZ/2013), Osobito teška tjelesna ozljeda (čl. 119. KZ/2013), Sudjelovanje u tučnjavi (čl. 122. KZ/2013). i dr. Veić²⁷, Milivojević, Gluščić i dr. navode da se u svakom konkretnom slučaju mora uzeti u obzir forma upotrijebljenih izraza ili izraženih postupaka, mjesto izvršenja, vrijeme, način i ostale okolnosti pod kojima se manifestiralo takvo ponašanje kako bi se mogla izvršiti kvalifikacija prekršaja, odnosno kaznenog djela.²⁸

Od slučaja Maresti protiv Hrvatske tužitelj i sud postupaju na drugačiji način u odnosu na dvostruku kažnjivost. Tako je pravilno Prekršajni sud donio slijedeću odluku kada je okrivljenika oslobodio od optužbe što je dana 18.3.2010. narušavao javni red i mir, na način da je vozeći se svojim osobnim automobilom prestigao i prepriječio put svojim vozilom vozilu u kojem se kao vozačica nalazila njegova supruga. Sud je utvrdio da je okrivljenik već kažnjen za djelo iz čl. 4. st. 1. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji²⁹ presudom Prekršajnog suda, te je mišljenja da je djelo u prividnom stjecaju sa prekršajnim djelom opisanim u izreci presude i to u odnosu konzumpcije jer djelo za koje je okrivljenik proglašen krivim, sadrži u sebi i obilježja prekršajnog djela javnog reda i mira za što je prijavljen.³⁰

U slijedećem slučaju imamo primjer gdje se pojavljuje problem kod načela dvostruke kažnjivosti, ali i kvalifikacije djela gdje su: „okrivljeni svojim vozilom prišli do vozila stranih reg. oznaka na prostoru benzinske postaje, te su se vlasniku vozila obratili dal mi daš eure da idemo dalje piti? na što im je isti odgovorio da nema“. Nakon čega su okrivljeni krenuli za istim i na ulasku u mjesto Šenkovec prepriječili mu put vozilima prisiljavajući ga da se zaustavi. Po zaustavljanju vozila okrivljeni su izašli iz vozila i fizički napali oštećenog, udarajući ga rukama i nogama, cipelarili ga po svim dijelovima tijela, te su još izudarali rukama i nogama njegove roditelji koji su mu htjeli pomoći. Svaki od četvero okrivljenih kažnjeno je sa novčanom kaznom 1.129,50 Kn.³¹ U ovom događaju počinitelji su počinili i kazneno djelo uništenja i oštećenja tuđe stvari, ali je sud to izostavio iz optužnog prijedloga i naveo u obrazloženju kako ne bi došlo do povrede načela *ne bis in idem*. Novčana kazna koja je izrečena u potonjem predmetu je skoro maksimalna, ali je opet minorna, a zbog samoga načina počinjenja djela pitanje je da li se uopće radi o prekršaju, a ne o više počinjenih kaznenih djela.

Predlagatelj novog ZpPJRM uvidio je problem koji postoji u tužiteljskoj i sudskoj praksi kod čl. 6. i 13. kada se radi o tjelesnim napadima, te je ispravno

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid. Veić, P., str. 15. i 21.

²⁸ Ibid. Milivojević, L., Gluščić, S., Brnetić, D., str. 237.-238.

²⁹ Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji („Narodne novine“ broj: 137/09, 14/10, 60/10).

³⁰ Prekršajni sud u Čakovcu, broj: Pp 4J-4921/10-3 od 15. studenog 2011.

³¹ Prekršajni sud u Čakovcu, broj: J-6-3985/09. od 14. veljače 2012.

„razdvojio“ dva prekršaja, te zakonski opis tjelesnog napada i tuče implementirao samo u čl. 6., a isti prijedlog glasi:

(1) „Tko na javnom mjestu govorom ili na drugi način poziva na tjelesni napad ili tučnjavu ili potiče na tjelesni napad ili tučnjavu, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju do 20 dana“.

(2) „Tko na javnom mjestu drugoga udari ili ga tjelesno napadne, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 6.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju do 40 dana“.

(3) „Tko se na javnom mjestu ponaša na naročito drzak ili nasilan ili nepristojan način, vrijeđajući građane ili narušavajući njihov mir, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 4.000,00 do 10.000,00 kuna ili kaznom zatvora u trajanju do 60 dana“.

(4) „Kada je prekršaj iz stavka 1., 2. i 3. ovoga članka počinjen prema osobi posebno ranjivoj zbog njezine dobi, teže tjelesne ili duševne smetnje, invaliditeta ili trudnoće, počinitelj će se kazniti novčanom kaznom propisanom za taj prekršaj uvećanom za dvostruki maksimalni iznos novčane kazne propisane za taj prekršaj ili kaznom zatvora u trajanju do 90 dana“.

Vidljivo je da u prijedlogu čl. 6. osim što su povećane novčane kazne i kazna zatvora, posebno su zaštićene i ranjive osobe, pa su zakonske kazne više za počinitelje koji to počine prema istima. Prijedlog je *de lege ferenda* da se u zakonski opis pod ranjive osobe implementiraju i starije osobe, a da se umjesto riječi „zbog dobi“ zamijene „prema djeci“. Osim što je čl. 6. precizno uređen, to je učinjeno i kod prijedloga čl. 13. koji glasi:

(1) „Tko svađom ili vikom ili bukom vozila ili iz vozila te drugim zvukovima ili svjetlosnim znakovima ili bukom iz stambenih ili poslovnih prostora ili na drugi način remeti javni red i mir, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 kuna“.

(2) „Tko prekršaj iz stavka 1. ovoga članka počini u vremenu od 22,00 do 06,00 sati, kaznit će se novčanom kaznom u iznosu od 3.000,00 do 6.000,00 kuna“.

U prijedlogu čl. 13. promijenjeni su novčani iznosi koji su povećani nekoliko puta u odnosu na sadašnju odredbu u ZpPJM. Promjena je vidljiva i što više nema propisane kazne zatvora što je svakako prihvatljivo i to s obzirom da nema tučnjave koja je zajedno s tjelesnim napadom implementirana u čl. 6.

3. ANALIZA PROVEDENOG ISTRAŽIVANJA PREKRŠAJA IZ ČL. 6 I 13. ZpPJRM

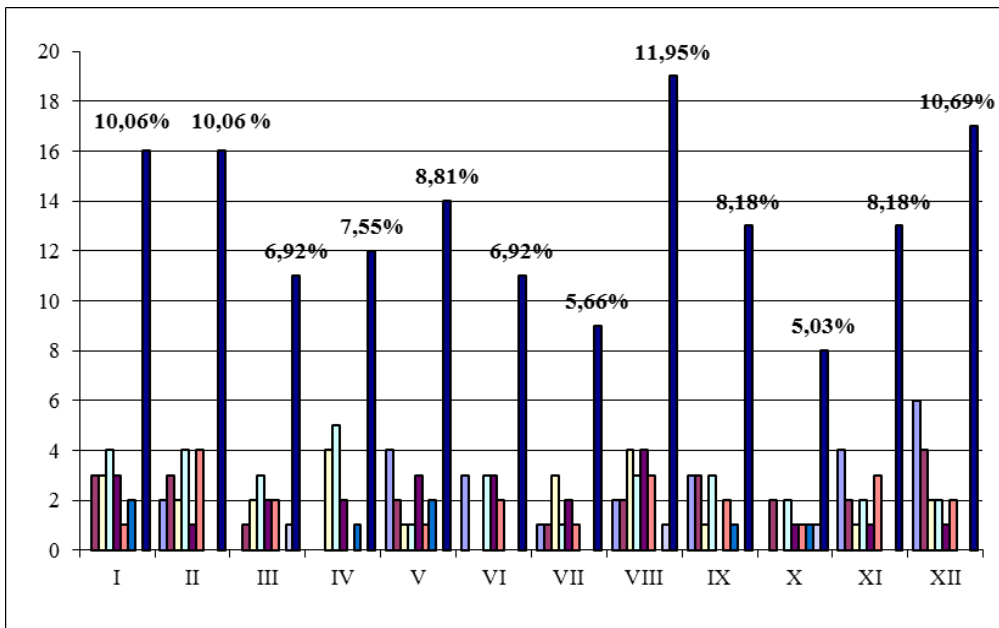
Istraživanje prekršaja protiv javnog reda i mira opisanih u čl. 6. i 13. ZpPJRM obuhvatilo je ukupno 40 predmeta i 60 počinitelja iz čl. 6. i 121 predmet i 159 počinitelja iz čl. 13. koji su odabrani slučajnim uzorkom iz prakse prekršajnih sudova u Republici Hrvatskoj. U istraživanju su izvršene kriminološke i kriminogene analize počevši od dobi počinitelja, vremenu počinjenja prekršaja, dana u tjednu, mjeseca u godini, koncentraciji alkohola, stručnoj spremi, prethodnoj kažnjavanosti, a analizirano je i uhićenje kao i naredba o smještaju u posebnu protoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva, te prekršajnopravne sankcije koje su predložene i izrečene od prekršajnih sudova za predmete iz vremenskog razdoblja od 2009. do 2012. god.

3.1. Dobna struktura počinitelja prekršaja

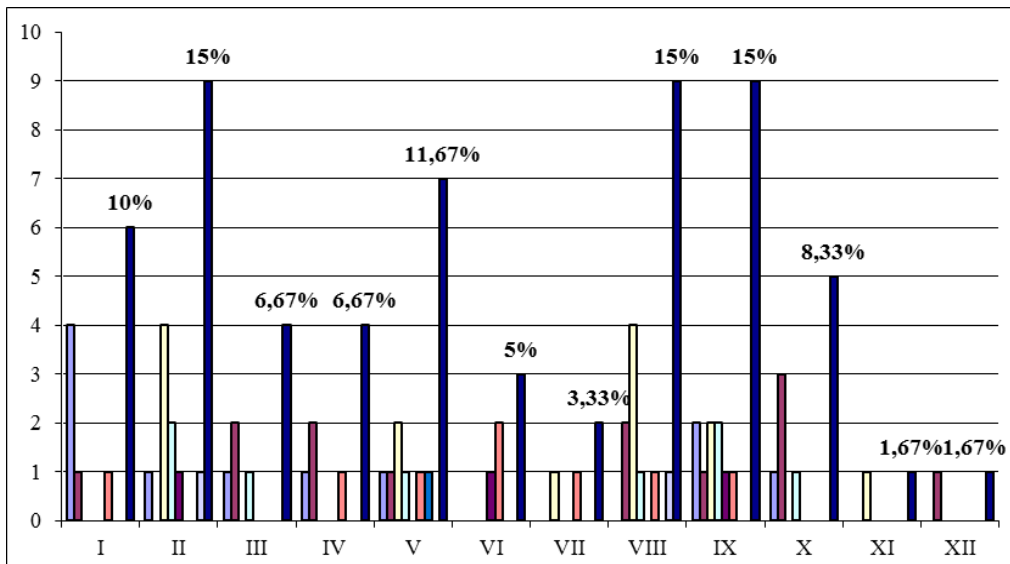
Prema izvršenoj analizi predmeta istraživanja obuhvaćenog ovim radom najzastupljenija je dobna skupina počinitelja prekršaja iz čl. 13. od 30 do 39 god. s udjelom od 20,75 % ili tzv. „razdoblje zločinačke zrelosti počinjenja djela“, a slijede dobne skupine od 18 do 20 god. s 15,72 %, a slijede od 21 do 24 i od 25 do 29 god. s 14,47 %. U dobnim skupinama nakon 40 godine dolazi do značajnijeg pada, tako je udio počinitelja od 40 do 49 god. zastupljen s 3,77 %, od 50 do 59 god. s 1,89 %, od 60 do 69 god. s 1,26 %, te 70 god. i više s 0,63 %.

Razlika je vidljiva kod prekršaja iz čl. 6., gdje je najzastupljenija dobna skupina od 25 do 29 god. s 23,33 % ili tzv. razdoblje maksimalnog počinjenja djela, te slijede dobne skupine od 21 do 24 s 21,67 %, od 18 do 20 god. s 18,33 %, a već nakon dobi od 30 godina dolazi do pada prekršaja i to od 30 do 39 god. s udjelom od samo 13,33 %, od 40 do 49 god. s 5 %, od 50 do 59 god. s 13,33 %, od 60 do 69 god. d 1,67 % i preko 70 god. s 3,33 %. Kod prekršaja iz čl. 13. vidi se jedna raspršenost počinjenja prekršaja kroz sve mjesece u godini. U kolovozu je zabilježeno najviše prekršaja 11,95 %, dok je najmanja zastupljenost u listopadu s 5,03 %. Najzastupljeniji mjesec kod počinjenja prekršaja iz čl. 6. bio je kolovoz s udjelom od 15 % kao i u rujan te veljača, dok je najmanja zastupljenost bila u studenom i prosincu s udjelom od 1,67 %.

Grafikon 1. Brojnost počinitelja prekršaja iz čl. 13. po mjesecima

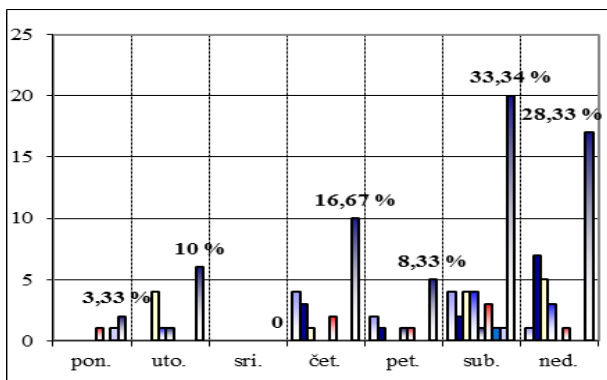
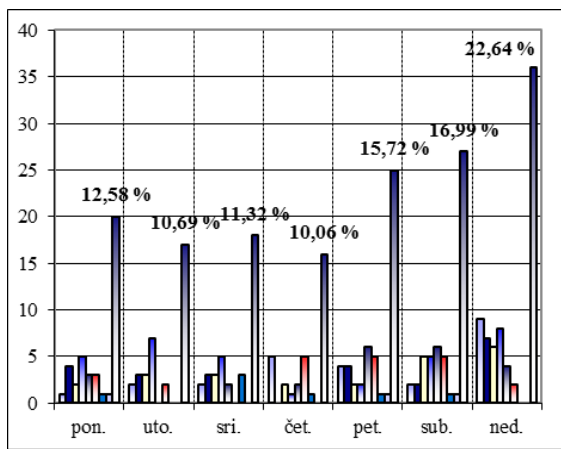
Grafikon 2. Brojnost počinitelja prekršaja iz čl. 6. po mjesecima

3.2. Dobna struktura u korelaciji s danima u tjednu

U vezi dobne strukture, a iz provedenog istraživanja proizašlo je da postoji jaka korelacija između određenih dana u tjednu i mlađih počinitelja prekršaja. Prvo brojnost prekršaja nije raspršena već je koncentrirana u dane vikenda, što je posebno izraženo kod čl. 6. gdje je najzastupljeniji dan u tjednu subota s udjelom od 33,34 % a najbrojnije su dobne skupine počinitelja od 18 do 20 god., te od 25 do 25 i od 30 do 39. god. Nedjelja je zastupljena s udjelom od 28,33 % gdje je najbrojnija skupina od 21 do 24 god. Ukupno je vikend (subota i nedjelja) zastupljen s 60 % kod čl. 6. Za razliku od prekršaja iz čl. 6. kod prekršaja čl. 13. vikend je zastupljen s udjelom od 40 % i to subota s 16,99 % prekršaja, a nedjelja s 22,64 % prekršaja gdje je najbrojnija dobna skupina od 18 do 20 god. Kod prekršaja iz čl. 6. primjetno je i da su dva dana neznatno zastupljena i to ponedjeljak (3,33 %) i srijeda (nije evidentiran niti jedan prekršaj), dok kod čl. 13. vidljiva je raspršenost prekršaja tijekom cijelog tjedna.

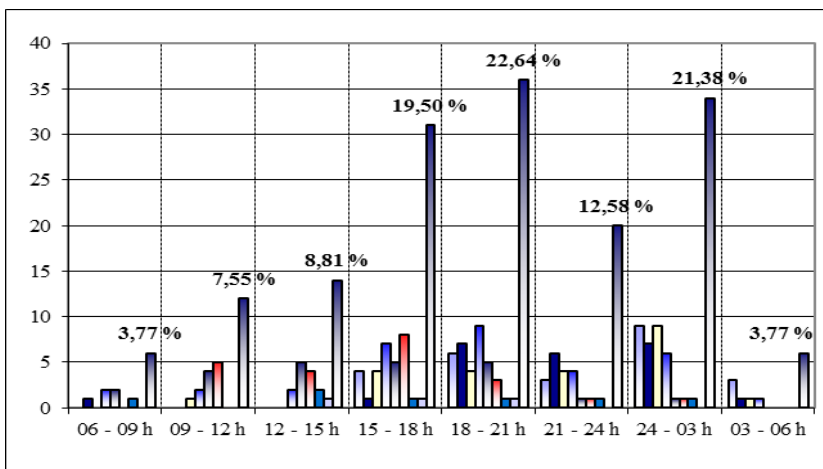
Grafikon 3. i 4. Brojnost počininja prekršaja za prekršaj iz čl. 13. i čl. 6. po danima u tjednu

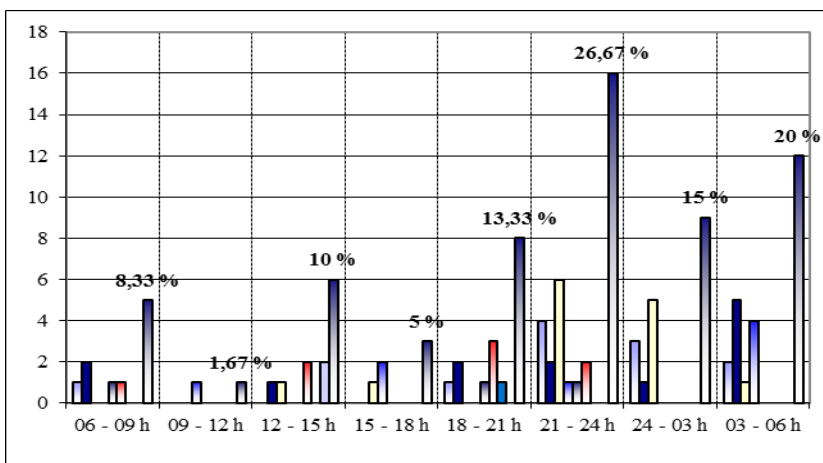
3.3. Dobna struktura u koelaciji s vremenom počinjenja prekršaja

Prema provedenom istraživanju proizašlo je da je najveći broj prekršaja iz čl. 13. zastupljen u vremenu od 18 do 21 sat s udjelom od 22,64 % a najbrojnija dobna skupina počinitelja je u dobi od 30 do 39 god. Drugo najzastupljenije vrijeme je od 24 do 03 sati s 21,38 % gdje su najbrojnije dobne skupine od 18 do 20 god. i od 25 do 29 god. gdje je korelacija isto jaka. Kod čl. 6. vremenska razdoblja su drugačija pa su najbrojniji prekršaji u vremenu od 21 do 24 sat s udjelom od čak 26,67 % prekršaja gdje su počinitelji bili u dobi od 25 do 29 god. što pokazuje jaku povezanost između dobi i vremena počinjenja prekršaja.

Grafikon 5. Vrijeme počinjenja prekršaja iz čl. 13.

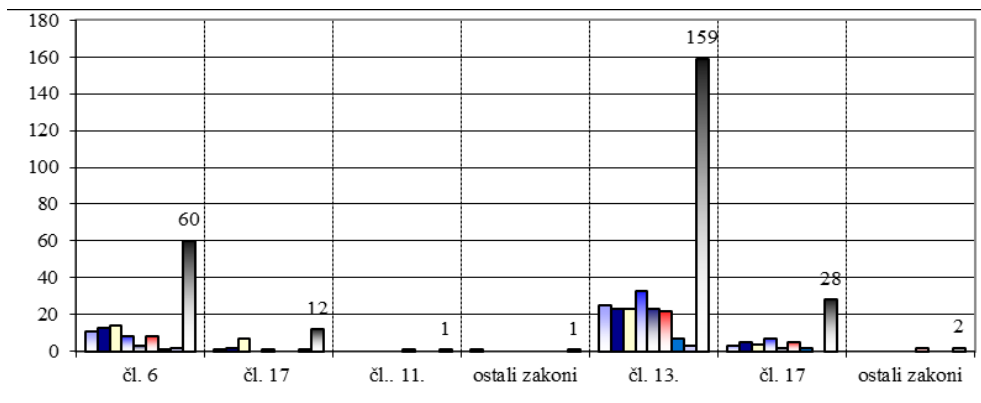
Grafikon 6. Vrijeme počinjenja prekršaja iz čl. 6.

3.4. Stjecaj prekršaja

Iz istraživanja razmatranih prekršaja u grafikonu 7. u njegovom lijevom dijelu vidljivo je da od 60 počinitelja prekršaja iz čl. 6. njih 12 počinilo još i prekršaje u stjecaju s čl. 17. (vrijeđanje i omalovažavanje službene osobe), te možemo zaključiti na visoku povezanost između dva najteža prekršaja iz ZpPJM. Kod čl. 13. od 159 počinitelja prekršaja njih 28 počinilo je prekršaj iz čl. 17., te i tu dolazimo do zaključka o povezanosti između čl. 13. i 17., s time da se skoro uvijek radi o realnom stjecaju.

Grafikon 7. Stjecaj prekršaja

3.5. Uhićenje i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva

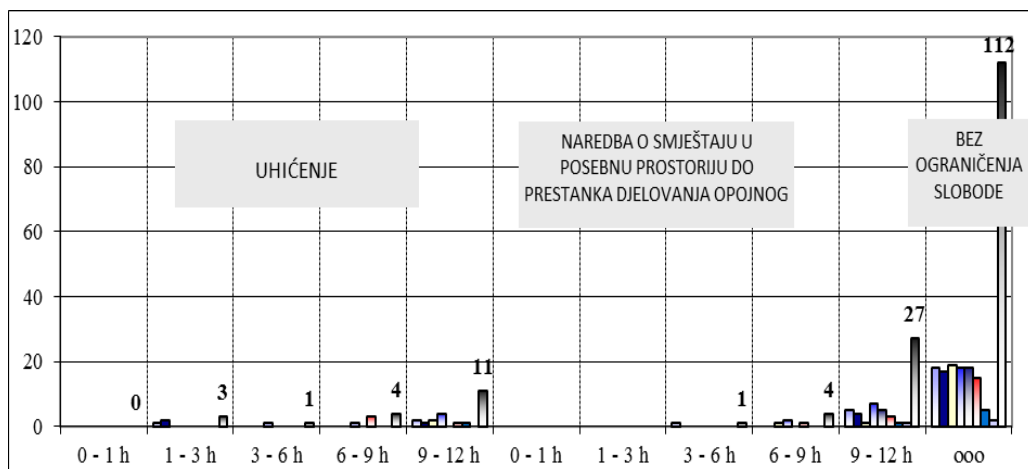
Kod prekršaja protiv javnog reda i mira, za razliku od ostalih prekršaja ne postoji prijemor³² oko uvjeta za uhićenje jer su u čl. 135.³³ navedeni i prekršaji

³² Filipović, H., Trivunović, V. Uhićenje kao mjera osiguranja nazočnosti okrivljenika u prekršajnom postupku de lege lata – de lege ferenda, Hrvatska pravna revija, 2. (2014)., str. 87.

³³ Prema odredbi čl. 134. Prekršajnog zakona 'Policija je ovlaštena uhititi osobu zatečenu u počinjenju prekršaja propisanog zakonom ako postoje razlozi za zadržavanje iz čl. 135. Prekršajnog zakona'. Razlozi za zadržavanje navedeni su u čl. 135. Prekršajnog zakona gdje je zakonodavac naveo da: 'Ako je protiv određene osobe podnesen optužni prijedlog za prekršaj propisan zakonom, a radi se o **prekršaju protiv javnog reda i mira**, prekršaju vezanom za nasilje u obitelji ili prekršaju za koji se može izreći kazna zatvora ili novčana kazna veća od 10.000 kuna, sud može sam ili na prijedlog tužitelja, nakon što je ispitao okrivljenika i utvrdio da ne postoje razlozi za odbacivanje optužnog prijedloga iz čl. 161. ovoga Zakona, odrediti zadržavanje te osobe ako: 1. postoje okolnosti koje upućuju na opasnost da će pobjeći (krije se i dr.), 2. postoji opasnost da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili krivotvoriti dokaze ili tragove važne za prekršajni postupak ili da će ometati prekršajni postupak utjecajem na svjedoke ili sudionike, 3. osobite okolnosti opravdavaju bojazan da će ponoviti istovrsni prekršaj.

protiv javnog reda i mira. O uvjetima za uhićenje i Visoki prekršajni sud je donio odluku u jednom slučaju koja glasi „Presudom suda prvog stupnja okrivljeni je proglašen je krivim i kažnjen ukupnom novčanom kaznom u stjecaju za prekršaje iz čl. 32. st. 4., čl. 52. st. 4. u svezi s čl. 293. st. 2., čl. 175. st. 3. i čl. 236. st. 7. Zakona o sigurnosti prometa na cestama, čl. 24. st. 1. Zakona o osobnoj iskaznici i čl. 13. i 17. ZpPJM. Protiv te presude okrivljenik je pravodobno podnio žalbu kojom, uz ostalo, pobija presudu zbog bitnih postupovnih povreda tvrdeći da je bez zakonske osnove uhićen, prigovara vođenju žurnog prekršajnog postupka i povredi prava obrane. Prema stanju spisa suda prvog stupnja, okrivljenik je zatečen u počinjenju prekršaja u stjecaju, u iznimno kratkom razdoblju, sedam prekršaja, uz ostalo i za **prekršaje protiv javnog reda i mira, pa je bio ostvaren zakonski uvjet iz čl. 134. st. 1. u svezi s čl. 135. st. 1. toč. 3. Prekršajnog zakona.**³⁴ Policija često uz uhićenje primjenjuje i naredbu o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva za neposredno sprječavanje počinitelja prekršaja pod utjecajem opojnih sredstava da nastavi s činjenjem prekršaja iz čl. 137. Prekršajnog zakona, koja glasi: prema osobi pod utjecajem opojnih sredstava koja je zatečena u počinjenju prekršaja, ako osobite okolnosti upućuju da će nastaviti s radnjom prekršaja, policija može naredbom radi neposrednog sprječavanja nastavka činjenja prekršaja odrediti mjeru. U grafikonu 8. izvršen je prikaz analize za čl. 13. ograničenja slobode kretanja, tako je od 159 osoba, njih 19 uhićeno a 32 osobe su smještene u posebnu postoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva, dok za 112 ili 70,44 % nije bila ograničena sloboda kretanja. Za četiri osobe primjenjene su obadvije mjere, te je iz analize vidljivo da je takvo postupanje iznimno, ali je bilo potrebno zbog ispitivanja osumnjičenika.

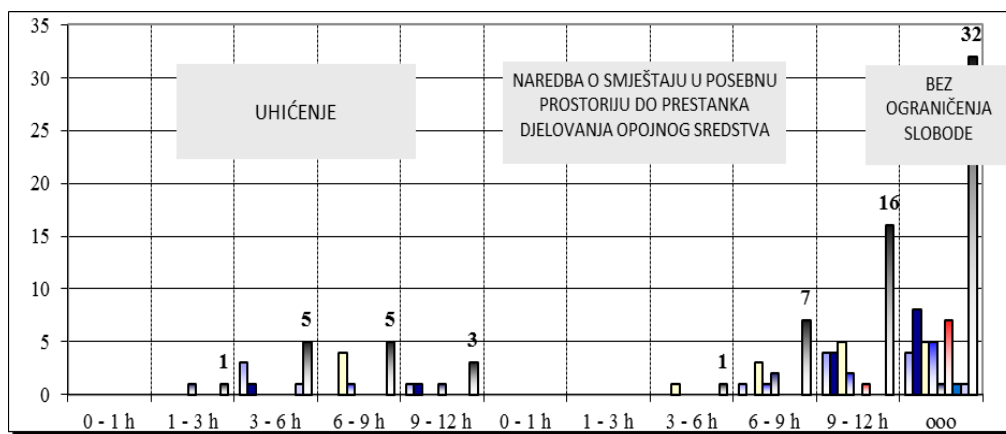
Grafikon 8. Uhićenje i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva za počinitelje iz čl. 13.

³⁴ Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske, Pž-6782/09, od 27. svibnja 2009.

Kod čl. 6. vidljivo je da je veći broj uhićen ili smještenih u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva, tako da od 60 počinitelja prekršaja za njih 32 nije ograničena sloboda kretanja što iznosi 53,33 %, ali je uhićeno 14 osoba i 24 osobe su smještene u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva. Prema analizama za čl. 6. i 13. vidljivo je da je drsko ponašanje teži oblik i da je stoga i potrebno više ograničiti slobodu

Grafikon 9. Uhićenje i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva za počinitelje iz čl. 6.

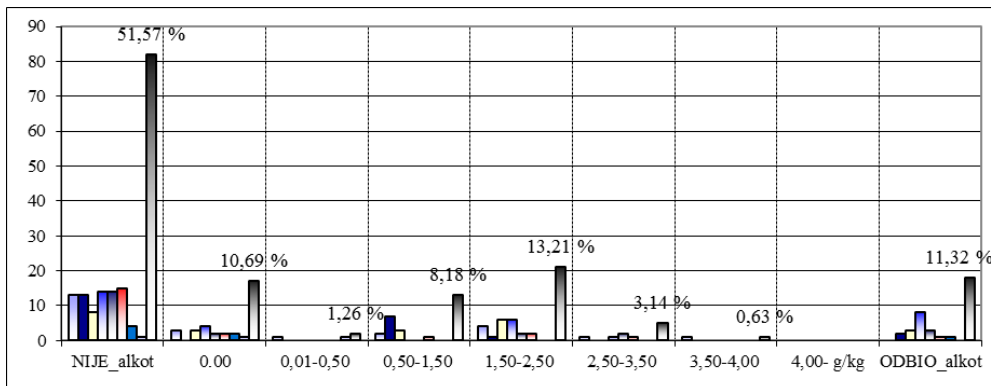

3.6. Alkohol kao kriminogeni čimbenik kod počinjenja prekršaja

Na osnovu ranijih istraživanja potvrđeno je da je alkohol važan kriminogeni faktor, te da je alkoholiziranost važniji homicidni i akcidentalni čimbenik nego suicidogeni stimulans.³⁵ U ovom provedenom istraživanju, 51,57 % počinitelja nije alkohestirano koji su počinili prekršaj iz čl. 13., a za 10,69% nije bilo utvrđeno da su pod utjecajem alkohola (0,00 g/kg apsolutnog alkohola u krvi). Koncentracija od 0,1 do 0,50 g/kg evidentirana je kod 1,26 % počinitelja. U pripitom stanju s koncentracijom od 0,50 do 1,50 g/kg evidentirano je 8,18% počinitelja dok je s koncentracijom od 1,50 do 2,50 g/kg evidentiran najveći broj počinitelja i to 13,21 %. U teškom pijanom stanju s koncentracijom od 2,50 do 3,50 g/kg bilo je evidentirano 3,14 % počinitelja, a s teškom intoksikacijom alkohola s koncentracijom od 3,50 do 4,00 g/kg evidentirano je 0,63 % počinitelja i s koncentracijom od 4,00 g/kg što je donja granica smrtne – letalne doze nije evidentiran niti jedan počinitelj.

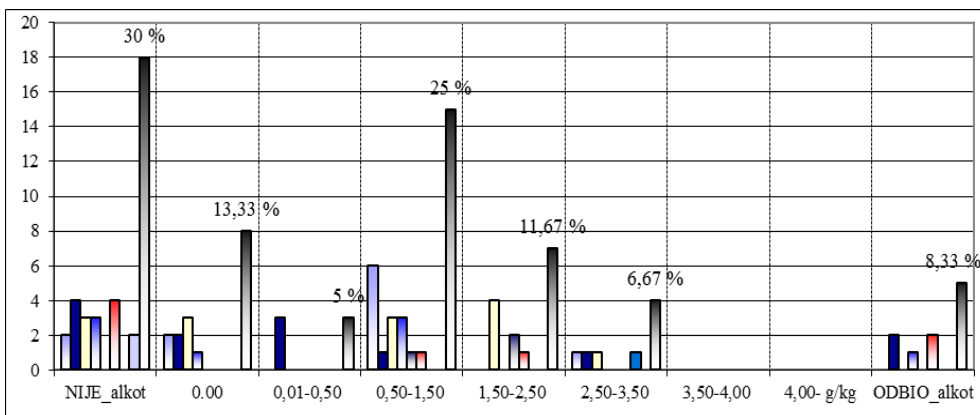
³⁵ Čadež, J. Odabrana poglavlja medicinske kriminalistike, *Ministarstvo unutarnjih poslova*, Zagreb, 1996., str. 51.

Grafikon 10. Uhićenje i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva za počinitelje iz čl. 13.

Analiza je pokazala da se veći broj počinitelja kod prekršaja iz čl. 6. alkotestira nego kod prekršaja iz čl. 13. Prema dobivenim rezultatima bez koncentracije alkohola evidentirano je 13,33 % počinitelja, s minimalnom koncentracijom od 0,1 do 0,50 g/kg bilo je 5 % počinitelja. U pripitom stanju s koncentracijom od 0,50 do 1,50 g/kg evidentirano je 25 % počinitelja što je najbrojnija skupina i dvostruko je zastupljenija nego kod čl. 13. U pijanom stanju s koncentracijom od 1,50 do 2,50 g/kg evidentiran je najveći broj počinitelja i to 11,67 %, te u teškom pijanom stanju s koncentracijom od 2,50 do 3,50 g/kg gdje je evidentirano 6,67 % počinitelja, što je isto više nego kod čl. 13. gdje ih je bilo evidentirano 3,14 %. S koncentracijama alkohola od 3,50 do 4,00 g/kg i s koncentracijom od 4,00 g/kg nije evidentiran niti jedan počinitelj. Na osnovu ove prikazane analize može se zaključiti da je alkohol krimonogeni čimbenik kod čl. 13., a posebno kod čl. 6.

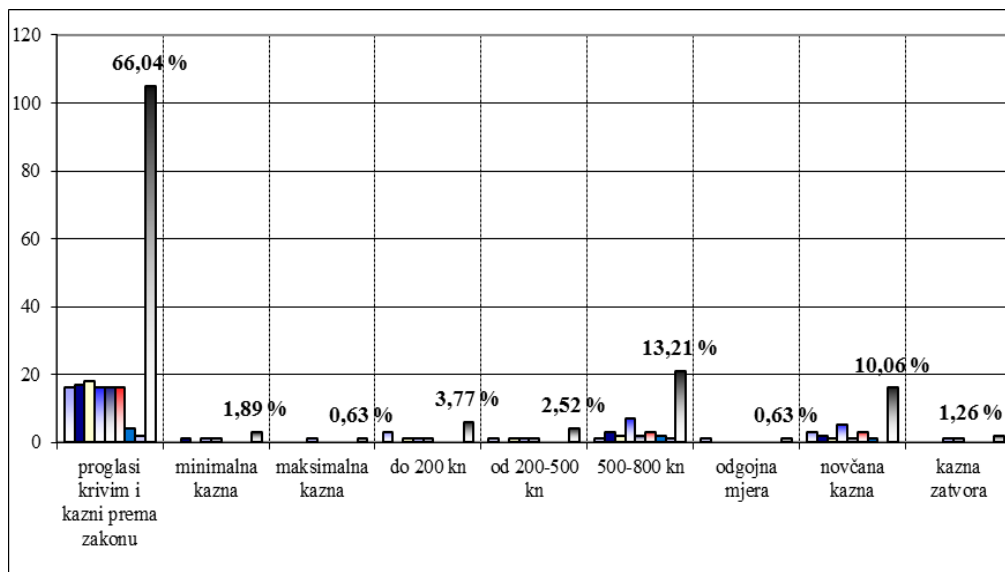
Grafikon 11. Uhićenje i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva za počinitelje iz čl. 6.

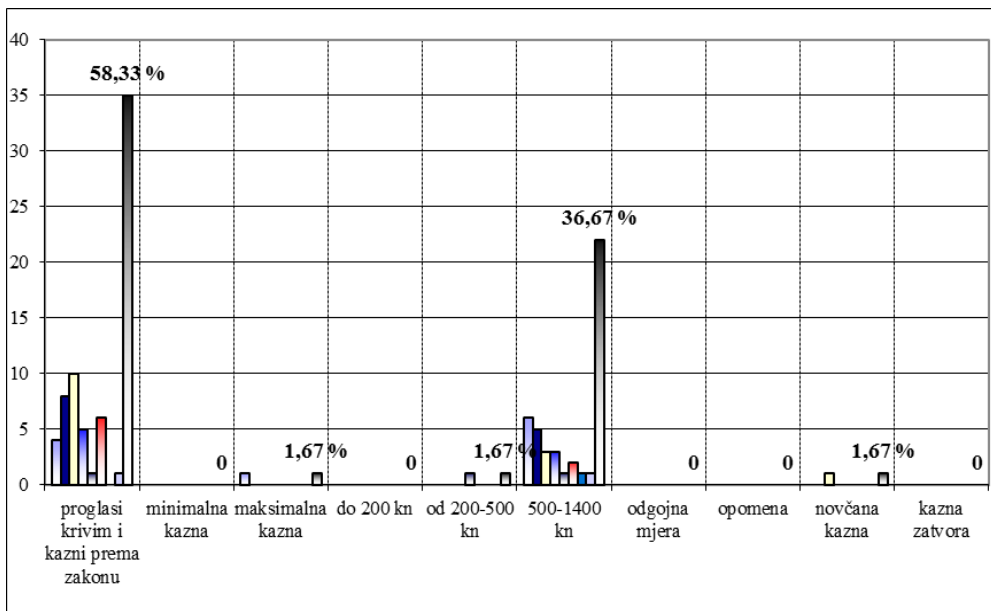
3.7. Prekršajne sankcije predložene od tužitelja

Iz istraživanja predmeta dobiveni su podatci da tužitelji u 66,04 % uopće ne predlažu prekršajne sankcije za počinitelje prekršaja iz čl. 13., dok je taj udio nešto niži kod čl. 6. i zauzima 58,33 %. Zasigurno bi bilo kvalitetnije rješenje i to je prijedlog da se prekršajne sankcije predlažu, a na takav način će se poboljšati i cijeli optužni prijedlog jer se onda neće moći dogoditi da se ne provjeri jer je osoba kažnjena kao i druge okolnosti koje bi mogle biti olakotne ili otegotne. Iz grafikona 12. vidljiv je cijeli spektar predloženih prekršajnih sankcija za čl. 13., gdje najveću zastupljenost imaju novčane kazne i to u iznosu od 500 do 800 kn s 13,21 %. Iz potonjeg podatka kao i iz analize svih predloženih novčanih kazni koje su podijeljene u iznose do 200 kn i zauzimaju udio od 3,77 %, te od 200 do 500 kn s udjelom od 2,52 % može se zaključiti da tužitelji predlažu teže novčane kazne. Kod čl. 6. (grafikon 13.), isto su analizirani novčani iznosi predloženih kazni, te do 200 kn nije predložena niti jedna novčana kazna, novčani iznos od 200 do 500 kn zauzima udio od 1,67 %, dok su najbrojnije novčane kazne s iznosom od 500 do 1400 kn s udjelom od 36,67 %.

Grafikon 12. Predložene prekršajne sankcije tužitelja iz čl. 13.

Grafikon 13. Predložene prekršajnepravne sankcije tužitelja iz čl. 6.

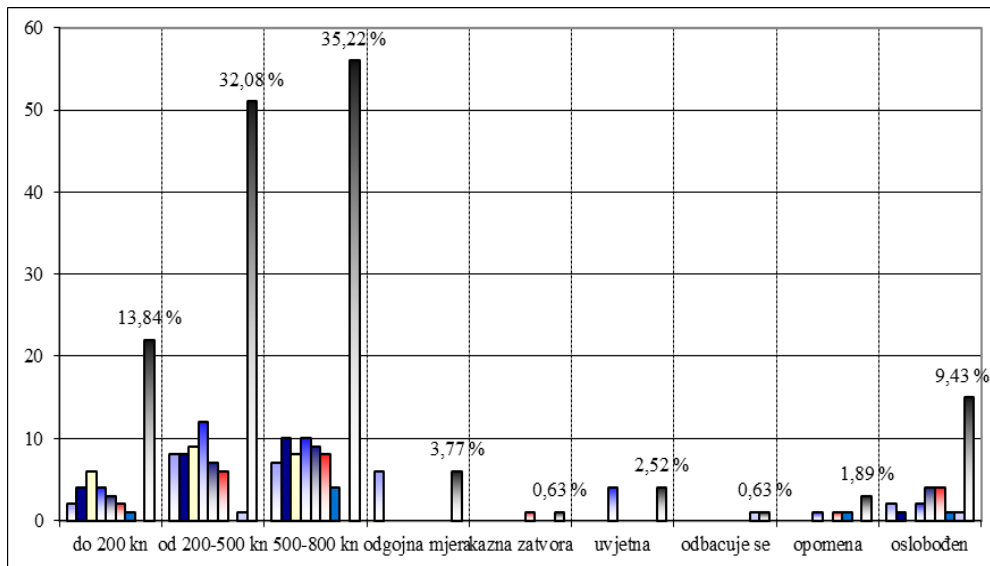

3.8. Izrečene prekršajnepravne sankcije od Prekršajnog suda

U čl. 5. Prekršajnog zakona određene su prekršajnepravne sankcije kazna (novčana i zatvor), zaštitne mjere, mjere upozorenja i odgojne mjere. Novčana kazna je u sustavu prekršajnih kazni glavna kazna, stoga je prema broju izrečenih kazni dominantna. Sve je važnija uloga upravo novčane kazne jer direktno pogađa životni standard počinitelja prekršaja. Međutim, zbog sve većeg broja materijalno ugroženih, sve je veća uloga i odgovornost suca u procesu individualizacije kazne.³⁶

³⁶ Oset, S. Prekršajnepravne sankcije *de lege lata* i *de lege ferenda*...Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 12, broj 2/2005, str. 522.

Grafikon 14. Izrečene prekršajnoppravne sankcije Prekršajnih sudova iz čl. 13.

U grafikonu 14. izvršen je prikaz izrečenih prekršajnopravnih sankcija, gdje su najbrojnije novčane kazne i imaju udio od 81,14 %. Prekršajni sudovi su u 35,22 % slučajeva izrekli „teže“ novčane kazne u iznosu od 500 do 800 kn. u 9,43 % slučajeva počinitelji prekršaja koje je tužitelj prijavio su oslobođeni. Potonji podatak je dosta visok s obzirom na obzirom da kod čl. 13. imamo u većini slučajeva i svjedoke. Iz provedene analize vidljivo je da se ponekad ne koriste dovoljno zakonske mogućnosti kao što je ispitivanje osumnjičenika i ispitivanje svjedoka, kao niti dokazne radnje pod nazivom hitno izvođenje dokaza.

Često su i počinitelji oslobođeni zbog neubrojivosti³⁷, tako je sud utvrdio da okrivljenik boluje od PTSP s izrazito heteroagresivnim, impulzivnim, razdražljivim i slabo internaliziranih socijalnih normi, elementima osobnosti pa u konkretnom slučaju postoje okolnosti koje isključuju okrivljenikovu krivnju.³⁸ U drugom slučaju okrivljena je oslobođena od optužbe jer je iz psihijatrijskog nalaza i mišljenja stalne sudske vještakinje razvidno da je u vrijeme spornih događaja bila u stanju pogoršanja kronične psihoze paranoidnog tipa (teška duševna bolest), te da je upravo pogoršanje teške duševne bolesti odlučujuće utjecalo na štetno ponašanje okrivljenice, odnosno na intenzitet njene afektivne reakcije i da je kod nje u trenutku počinjenja prekršajnog djela sposobnost shvaćanja njenih radnji i voljnog upravljanja postupcima bila izgubljena, pa vještakinja smatra da je bila nebrojiva, pri čemu smatra i da je raspravno nesposobna.³⁹

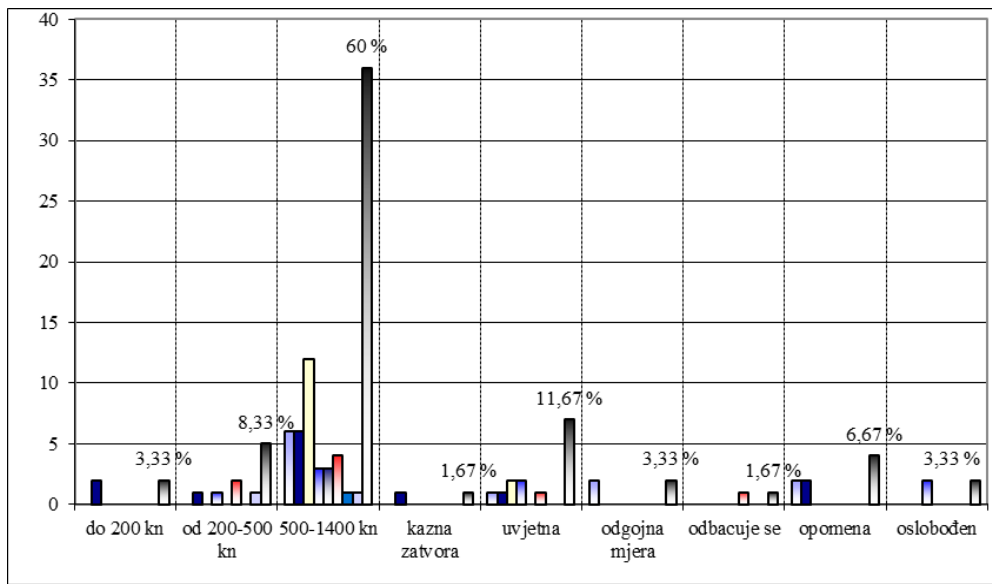
³⁷ Prekršajni sud u Zagrebu, broj: 52. PpJ-2396/11

³⁸ Prekršajni sud u Zagrebu, broj. XXI-J-3249/10. od 21. siječnja 2011.

³⁹ Prekršajni sud u Daruvaru, broj: Pp 6J-436/11-23 od 2. veljače 2012.

I treći razlog je kada okrivljenici budu oslobođeni je što na sudu ispitanici iskazuju s podjednakim stupnjem uvjerenosti, pa nije nedvojbeno utvrđeno djelo koje mu se stavlja na teret, te su prema načelu *in dubio pro reo* oslobođeni od optužbe.⁴⁰

Grafikon 15. Izrečene prekršajnopravne sankcije Prekršajnih sudova iz čl. 6.

Za razliku od čl. 13. u čl. 6. nešto je niže zastupljenost novčane kazne i iznosu 71,66 %, što je za 10 % manje od novčane kazne. Nadalje novčane kazne idu prema maksimalnim kaznama koje za najteži prekršaj iznose oko 1400 kn (zavisno o srednjeg tečaja Hrvatske narodne banke s obzirom na predviđenu maksimalnu novčanu kaznu u iznosu od 350 DEM). Kazna zatvora zauzima udio od 1,67 %⁴¹, a u zbroju s uvjetnom kaznom čini 13,34 %. Podatak da je samo 3,33 % počinitelja oslobođeno za razliku od 9,43 % kod čl. 13. pokazatelj je da je prikupljen veći broj dokaza za razliku od čl. 13.

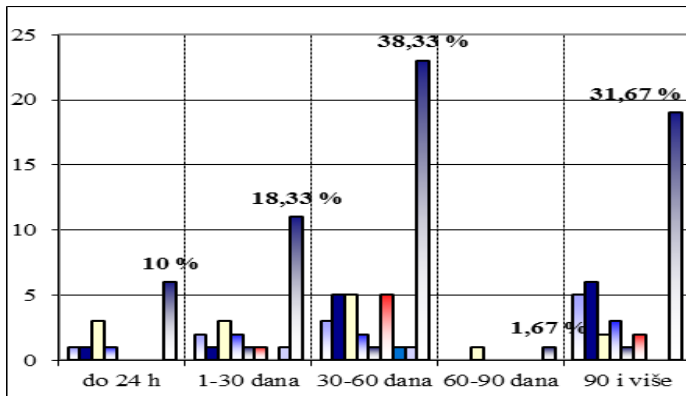
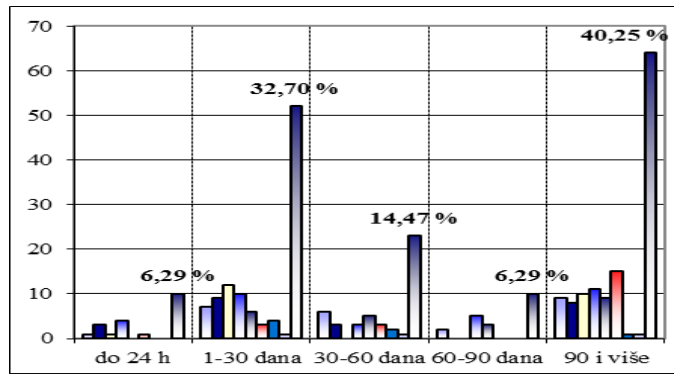
⁴⁰ Prekršajni sud u Zagrebu, broj: XXI-J-3249/10. od 21. siječnja 2011.

⁴¹ Kazna zatvora kao kazna lišenja slobode u prekršajno pravnom području propisana je kao **sporedna, stroža vrsta kazne**, uglavnom u posebnim zakonima iz područja javnog reda i mira i javne sigurnosti, kao što su na primjer: Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira, Zakon o oružju, Zakonu o zaštiti od nasilja u obitelji i dr. Sudska praksa pokazuje da se najviše izriču za prekršaje iz Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (čl. 4. i 20.), kao i za prekršaje “naročito drskog i nepristojnog ponašanja na javnom mjestu” (čl. 6. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira), što očito proizlazi iz nastojanja da se kaznom zatvora ostvari resocijalizacija. Oset, S. Prekršajnopravne sankcije *de lege lata* i *de lege ferenda* – primjena i izvršenje. Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 12, broj 2/2005, str. 523.

3.9. Vrijeme trajanja postupka

U grafičkom prikazu 16. i 17. izvršena je analiza trajanja postupka. Usporedbom navedenih podataka i na njihovu sličnu raspršenost, primjetno je da se ipak za čl. 6. brže procesuiraju počinitelji za razliku od čl. 13. Prema analizama kod čl. 13. za 6,29 % počinitelja odluka prekršajnih sudova donesene su u roku od 24 sata, a za čl. 6. za 10 % počinitelja. Nadalje, prema skali grafikona vidljivo je odstupanje kod čl. 13. gdje su najbrojniji postupci koji traju više od 90 dana a zauzimaju udio od 40,25 %, dok je skala grafikona kod čl. 6. skoro idealna i najbrojniji su postupci koji traju od 30 do 60 s 38,33 %. Pitanje je jer brzinu postupka možemo nazvati efikasnom. Za izraz „efikasan“ mogu se koristiti i pridjevi „učinkovit“ i „djelotvoran“, kao popularne oznake kojima se počiniteljima izriču kazne. No, učinkovit postupak nije onaj u kojem se izriču samo kazne počiniteljima. Nisu rijetki slučajevi u kojima je sud izrekao kaznu nekomu za koga se kasnije pokazalo da nije počinitelj djela ili da za nj nije kriv.⁴²

Grafikon 16. i 17. Trajanje postupka za prekršaj iz čl. 13. i čl. 6. po danima u tjednu

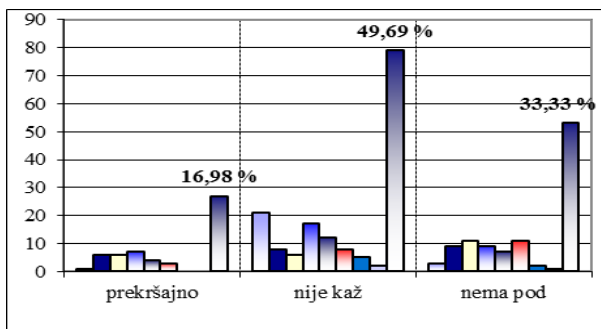
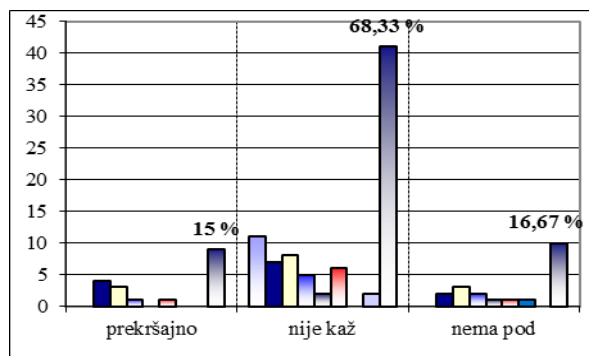

⁴² Krapac, D. Trajanje kaznenog postupka i pravo na kazneno suđenje u razumnom roku, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 63 broj 1, 5-70., Zagreb, 2013., str. 7.

3.10. Kažnjavanost počinitelja prekršaja

U grafičkom prikazu 18. i 19. izvršena je analiza prethodne kažnjavanosti počinitelja prekršaja. Usporedbom navedenih podataka dolazimo do jednog podatka, a to je da su najbrojniji mladi počinitelji koji čine najteže prekršaje i da prethodno nisu kažnjavani. Analiza je nadalje pokazala da i za čl. 6. i čl. 13. ima 15-17 % recidivista, a najbrojnija je dobna skupina od 21 do 24 god. i od 25 do 29 god. Pitanje je jer prekršajni postupak ima generalno preventivnu⁴³ funkciju s obzirom na prekršajnopravne sankcije za počinitelja prekršaja. Iz provedene analize može se zaključiti da će upravo najmlađi počinitelji prekršaja od 18 do 20 god. počiniti ponovno prekršaj jer prekršajnopravne sankcije nemaju dovoljan generalno preventivni učinak. Sigurno je da povećanje novčanih kazni i kazni zatvora neće riješiti sve probleme za čl. 6. i 13., ali minorni iznosi koji su predviđeni nemaju svoju svrhu. Vodopivec i dr. postavili su pitanja izricanja sankcija u kaznenom postupku i naveli da rijetki rezultati studija u priličnoj mjeri obeshrabruju, jer da kazne uopće nemaju generalno preventivni utjecaj,⁴⁴ a onda ovakve novčane kazne kakve trenutno imamo u ZpPJM zasigurno nemaju generalno preventivni utjecaj.

Grafikon 18. i 19. Prethodna kažnjavanost počinitelja prekršaja iz čl. 13. i čl. 6.

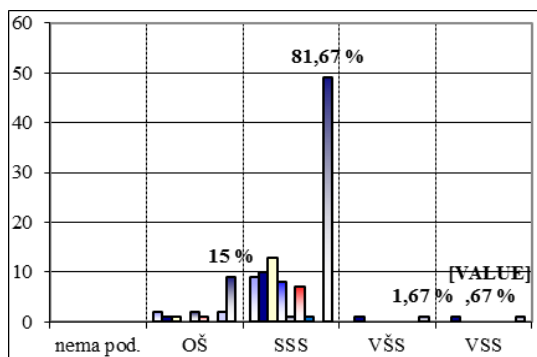
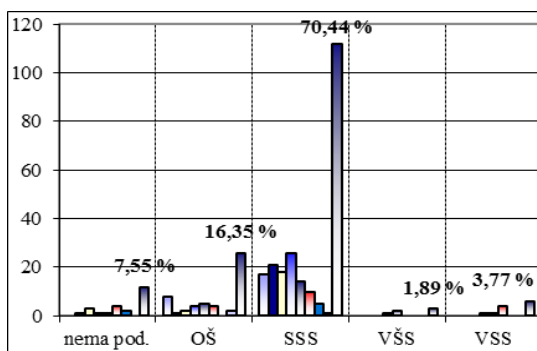
⁴³ Vodopivec, K., Kobal M., Bavcon, Lj., Skalar, V. Kiminologija, Narodne novine 1966., str. 170.

⁴⁴ Ibid.

3.11. Stručna sprema počinitelja prekršaja

U grafičkom prikazu 20. i 21. izvršena je analiza obrazovne strukture počinitelja, pa je tako odmah primjetno da kod čl. 13. u 7,55 % slučajeva nisu evidentirani podaci o stručnoj spremi okrivljenih. Nadalje, uspoređujući podatke vidljivo je da lakše prekršaje čine više osobe koje imaju VŠS i VSSs ukupnim udjelom od 5,66 %, za razliku od težeg prekršaja iz čl. 6. gdje je manji broj počinitelja s VŠS i VSS i iznosi 3,34 %, što dovodi do zaključka da osobe s višom stručnom spremom imaju veću kontrolu i ne čine u tolikom broju prekršaje osobite teške naravi, kao što je to slučaj sa srednjom stručnom spremom i s osnovnom školom.

Grafikon 20. i 21. Trajanje postupka za prekršaj iz čl. 13. i čl. 6. po danima u tjednu

Podatak koji bi također bio interesantan za socioekonomsko istraživanje bila bi zaposlenost počinitelja, vrsta zanimanja, visina osobnog dohotka, ali podaci nisu evidentirani, te je prijedlog da se de lege ferenda više pozornosti pridaje i tim podacima radi projektiranja preventivnih aktivnosti

ZAKLJUČAK

U analizama je potvrđena hipoteza da su zakonski opisi čl. 6. i 13. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira manjkavi i nejasni i da dolazi do kolizije između njihove primjene, jer ne postoji jasna granica zakonskog opisa i to posebno kod tjelesnih napada. Istraživanje predmeta slučajeva iz prakse potvrdilo je tezu da je tužiteljska i sudska praksa iskristalizirala čl. 6. kao teži prekršaj od čl. 13., a što se najbolje vidi po analizama predloženih i izrečenih prekršajnopравниh sankcija. Zatim analize su pokazale da je kriminogeni faktor alkohol izraženiji kod čl. 6. i to s višim koncentracijama alkohola, pa je i uhićenje kao mjera osiguranja prisutnosti okrivljenika u prekršajnom postupku i naredba o smještaju u posebnu prostoriju do prestanka djelovanja opojnog sredstva više zastupljenija. Iz istraživanja su dobiveni podaci da počinitelji najčešće čine prekršaja iz čl. 6. u dane vikenda (subota i nedjelja), dok u druge dane je taj podatak zanemariv. Počinitelji prekršaja iz čl. 13. nisu koncentrirani samo u dane vikenda već je vidljiva raspršenost činjenja prekršaja. Nadalje čl. 6. zastupljeniji je u kasnijim noćnim satima za razliku od čl. 13. Počinitelji u najvećoj mjeri imaju srednju stručnu naobrazbu i pretežno nisu kažnjavani. Prilikom počinjenja prekršaja iz čl. 6. i 13. počinitelji čine i stjecaj s čl. 17. koji je uz čl. 6. najteži prekršaj iz ZpPJM. Samo trajanje postupka je relativno brzo i analiza je pokazala da je brži postupak kod čl. 6. nego kod čl. 13. što je posebno pohvalno za rad prekršajnih sudova, te se time pokazuje počiniteljima da će biti procesuirani za svoja djela. ZpPJM se često primjenjuje i žurno je potrebno donošenje novog zakona koji neće imati nejasnoća, ali i koji će djelotvornije odgovoriti na brojne tjelesne napade koji nisu nimalo bezazleni, a opet se ne mogu podvesti pod kazneno djelo. Dob počinitelja bila je u središtu rada i jasno je pokazala prekršaje najviše čine mlađe dobne skupine u dane vikenda i pod utjecajem alkohola, te koje nisu kažnjavane. Prijedlog je *de lege ferenda* da se prema mlađim osobama ide upravo s više preventivnih programa koje bi im ukazalo na posljedice koje će imati u budućnosti s obzirom na činjenje prekršaja.

LITERATURA:

1. Cvitanić, Antun. "Statut grada Splita." Književni krug, Split (1998)., str. 621-623.
2. Derenčinović, D, Getoš, A.M. *Uvod u kriminologiju s osnovama kaznenog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, (2008).
3. Čadež, J. *Odabrana poglavlja medicinske kriminalistike, Ministarstvo unutarnjih poslova*, Zagreb, (1996).
4. Filipović, H. "Uhićenje kao mjera osiguranja nazočnosti okrivljenika i pokretanja kaznenog postupka." *Policija i sigurnost* 19.3 (2010): 273-297
5. Filipović, H., Trivunović, V. *Uhićenje kao mjera osiguranja nazočnosti*

- okrivljenika u prekršajnom postupku de lege lata – de lege ferenda*, Hrvatska pravna revija, 2. 85-90. (2014).
6. Horvatić, Ž. *Osnove kriminologije – temelji učenja o pojavnim oblicima i uzrocima kažnjivih ponašanja*, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, (1998).
 7. Ivanda, S. Javni red i mir u statutima srednjovjekovnih hrvatskih gradova, Pravni vjesnik 23 (3-4): 77-96, (2006).
 8. Josipović, I.; Rašo, M. *Prekršajni zakon. Narodne novine, Zagreb*, (2008).
 9. Krapac, D. *Kazneno procesno pravo Knjiga prva: Institucije. Narodne novine dd*, (2012).
 10. Krapac, D., *Trajanje kaznenog postupka i pravo na kazneno suđenje u razumnom roku*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, vol. 63 broj 1, 5-70., Zagreb, (2013).
 11. Milivojević L., Gluščić, S., Brnetić D. *Prekršajno pravo*, Ministarstvo unutarnjih poslova, Zagreb, (2012).
 12. Milivojević L., *Kazneno pravo za kriminaliste, Međunarodno kriminalističko udruženje*, Zagreb, (2013).
 13. Novoselec, P., Bojanić, I. *Opći dio kaznenog prava*, Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, (2013).
 14. Pera, Miroslav. *Poljički statut*. Vol. 9. Književni krug, 1988.
 15. Oset, S. *Prekršajnopravne sankcije de lege lata i de lege ferenda – primjena i izvršenje* Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 12, broj 2/2005, str. 503-540.
 16. Veić, P. *Zakon o prekršajima protiv javnog reda i mira*, Zagreb, (1996).
 17. Veić, P., *Prekršajni zakon*, Dušević & Kršovnik, Rijeka, (2012).
 18. Vodipovec, K., Kobal M., Bavcon, Lj., Skalar, V. *Kiminologija*, Narodne novine (1966).

SUMMARY

CONFLICT OF OFFENSES AGAINST PUBLIC ORDER, FIGHTING, QUARELING, SHOUTING AS AN INSOLENT AND RUDE WAY OF INSULTING CITIZENS THUS VIOLATING THEIR PEACE

In the first part of this critical approach Articles 6. and 13. of the Misdemeanor Act on Public Order and Peace are analysed, where legal descriptions are vague and eventually leading to different classifications of events. Financial penalty as a misdemeanor sanction is not adequate and opens the question of its appropriateness for the misdemeanor perpetrators in Articles 6. and 13. of the Act. In the second part of the paper the author critically evaluates a number of selected cases from judicial practice determining liability of perpetrators. Besides the normative analysis a research has been conducted on the sample of 40 cases and 60 perpetrators of Article 6. Moreover, 121 cases and 159 perpetrators of Article 13. have undergone criminological and criminogenic analysis. The analyses have also been performed for an arrest as a measure for ensuring the presence of the accused in misdemeanor proceedings as well as for the proposed and imposed sanctions for misdemeanor with a view to identify any difference between Articles 6. and 13.

Keywords: disrespectful behavior, fighting, physical assault, quareling, shouting, public order, punishment, public place, offenses